

Prof. dr. sc. Slavica Singer
Članica Nacionalnog vijeća za konkurentnost
Direktorica Centra za politiku razvoja malih poduzeća – CEPOR
Profesor na Ekonomskom fakultetu u Osijeku

11. svibnja 2005.

Godinama vodite hrvatski tim u međunarodnom projektu o poduzetništvu. O kakvom se projektu radi?

Hrvatska je od 2002. godine obuhvaćena međunarodnim projektom Global Entrepreneurship Monitor (GEM) kojim je moguće uspoređivati razvoj poduzetništva u različitim zemljama. Projekt su još 1999. godine pokrenule najrazvijenije zemlje svijeta, pokušavajući dobiti odgovor koliko i kako poduzetništvo djeluje na ekonomski razvoj zemlje, mjereći ga kroz bruto domaći proizvod i zaposlenost. Projektom je obuhvaćeno oko četrdesetak zemalja (kao što su 16 zemalja EU, SAD i Kanada, Japan, Australija, Brazil...), čiji bruto domaći proizvod pokriva oko 66 % svjetskog bruto domaćeg proizvoda. Rezultate projekta Europska unija, kao i vlade svih zemalja sudionica projekta koriste za oblikovanje politika i programa za poticanje poduzetništva, od obrazovanja, preko financijske potpore do razvoja institucionalne mreže za poticanje poduzetništva (centri za poduzetništvo, inkubatori, tehnološki parkovi...), ali i u oblikovanju regulatornog okvira koji će biti poticajan a ne «gnjavaža» za poduzetnike.

Gdje je Hrvatska u okviru GEM projekta?

Ako se uzme prosjek za 2002. i 2003. godinu, tada je Hrvatska po indeksu poduzetničke aktivnosti (kojim se izražava broj novih poduzeća ne starijih od 42 mjeseca na 100 odraslih stanovnika) bila na 41. mjestu od 41 zemlje obuhvaćene GEM projektom. U 2004. godini taj indeks je povećan sa 3.1 na 3.73. Unutar tog pokazatelja, GEM projekt razlikuje pokretanje poslovnog pothvata zbog uočavanja prilike ili zbog nužnosti (ostali ste bez posla, nemate drugog izlaza nego pokrenuti svoj posao). Većina onih koji su na poduzetništvo «natjerani» osobnom situacijom, to doživljavaju kao privremenu situaciju. Od 34 zemalja uključenih u GEM projekt u 2004. godini, po poduzetništvu zbog uočavanja poslovne prilike smo na 32. mjestu, a po poduzetništvu zbog nužnosti na 12!

Zašto je to tako?

Od 2002. godine, od kada je Hrvatska u GEM projektu, ponavljaju se isti zaključci o uzrocima takvog stanja: u prvih pet uzroka su nedostatak obrazovanja za poduzetničko ponašanje (što uključuje sve razine obrazovanja, od osnovnog do sveučilišnog), nekonzistentne vladine politike i nekoordinirani vladini programi, iz kojih nastaju administrativne prepreke, te nerazvijenost financijskog tržišta.

Da li to netko čuje?

Čuje, naravno, ali pitanje je što se poduzima. CEPOR je objavio izvješće o GEM projektu za 2002. godinu, a u lipnju ove godine će se publicirati dvogodišnje izvješće (za 2003. i 2004. godinu). Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i financira ta istraživanja, pa je za očekivati da će rezultate i primjenjivati. Nacionalno vijeće za konkurentnost je u okviru svojih 55 preporuka za povećanje konkurentnosti ugradilo 8 preporuka koje su rezultat GEM istraživanja.

U Hrvatskoj se godinama najavljuju revolucionarni programi za poticanje poduzetništva. Kakvi su njihovi efekti?

Teško je govoriti o njihovim efektima, jer ne postoje mehanizmi za njihovo vrednovanje. Znam da je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva naručilo takav projekt od Svjetske banke. Međutim, mislim da treba smirenije, a u svakom slučaju i dugoročnije promatrati neke intervencije kroz vladine politike i programe. Naime, ako je GEM dobar indikator stanja, onda bi trebalo pažljivo pripremiti politike i programe, na primjer u području eliminiranja administrativnih prepreka i obrazovanja, te ih početi primjenjivati kada je sve pripremljeno. Europska unija upravo ove godine, nakon dvije godine pripreme i testiranja, uvodi sistem testiranja svakog novog regulatornog rješenja s obzirom na to da li doprinosi povećanju konkurentnosti ili ne! Praksa je pokazala da bolja priprema dovodi do boljih rezultata.

Kako komentirate One Stop Shop ideju?

Naravno da je ideja dobra – sve na jednom mjestu, za registriranje poduzeća, što može biti bolje. Ne znam koliko je primjeni ove ideje prethodilo priprema u analizi svih propisa i izmjeni procedura radi pojednostavljivanja procesa registriranja.